

મડાગાસ્કર

કચરાના ઢગલામાંથી બનેલું શહેર

મડાગાસ્કરના ધુમાડા કાઢતા કચરાના ઢગલા પર હજારો લોકો રહેતા હતા. એક કડિયાએ તેમને પથ્થર તોડવા અને પોતાનું શહેર બનાવવાનું શીખવ્યું.

ક્યાં અંટાનાનારિવો

કોણ પેડ્રો ઓપેકા, એક પાદરી અને કડિયો જેમણે હજારો લોકોને નવું શહેર બનાવવામાં મદદ કરી

ક્યારે 1989 થી 2026

4 મિનિટનું વાંચન

વાર્તા

1989 માં મડાગાસ્કરની રાજધાની અંટાનાનારિવો નજીક એક વ્યક્તિ ધુમાડો કાઢતા વિશાળ કચરાના ઢગલા પર પહોંચ્યો. તેનું નામ પેડ્રો ઓપેકા હતું. તેમનો જન્મ આર્જેન્ટિનામાં શરણાર્થી માતાપિતાના ઘરમાં થયો હતો. જ્યારે તેઓ નાના હતા, ત્યારે તેમના પિતાએ તેમને ઈંટો ચણતાં શીખવ્યું હતું. હવે તેઓ આ દૂરના ટાપુ પર એક પાદરી હતા. તે ઢગલા પર જે જોયું, તેણે તેમનું હૃદય તોડી નાખ્યું.

હજારો માણસો કચરાના તે ઢગલા પર જ જીવતા હતા. પરિવારો ફાટેલા પ્લાસ્ટિક અને ભીના કાર્ડબોર્ડની નાની ઝૂંપડીઓમાં સૂતા હતા. ઉઘાડા પગે બાળકો સડેલા ખોરાક અને હોસ્પિટલના કચરામાંથી ખુલ્લા હાથે વસ્તુઓ શોધતા હતા. તેઓ ખાવાના ટુકડા માટે રખડતા કૂતરા અને જંગલી ડુક્કરો સાથે લડતા હતા. બળતા કચરામાંથી રાત-દિવસ ઘટ્ટ, દુર્ગંધયુક્ત ધુમાડો નીકળતો રહેતો હતો.

લોકો ખાંસી રહ્યા હતા, બીમાર હતા અને ભૂખથી પરેશાન હતા. મોટાભાગના મુલાકાતીઓ અણગમા સાથે મોં ફેરવી લેતા હતા. પેડ્રો તે રાત્રે ઊંઘી ન શક્યા. તેઓ જાણતા હતા કે તેઓ આંખો બંધ કરીને આગળ વધી શકે નહીં.

કાર્ડબોર્ડની ઝૂંપડીમાં એક વચન

પેડ્રો મફતમાં રોટલી વહેંચવા માંગતા નહોતા. તેઓ પોકળ ભાષણો આપવા માંગતા નહોતા. તેઓ જાણતા હતા કે મફત મદદ લોકોને લાચાર બનાવી દે છે. મફત મદદ એક દિવસ માટે પેટ ભરે છે, પરંતુ ગૌરવ પાછું આપતી નથી.

બીજી સવારે પેડ્રો ફરીથી કચરાના ઢગલા પર પહોંચ્યા. તેઓ કાર્ડબોર્ડની એક ઝૂંપડીમાં ગયા અને માટીના ભોંયતળિયે બેસી ગયા. તેમણે માતાપિતાની થાકેલી આંખોમાં જોયું. તેમણે કહ્યું કે તેમની પાસે આપવા માટે પૈસા નથી. તેમણે કહ્યું કે માત્ર વાતોથી કંઈ વળશે નહીં. પરંતુ જો તેઓ મહેનત કરવા તૈયાર હોય, તો તેઓ તેમની સાથે ઊભા રહેશે. તેઓ સાથે મળીને સાચું ભવિષ્ય બનાવશે.

પેડ્રોએ કચરાના ઢગલા પાસે ગ્રેનાઇટ પથ્થરની એક ઊભી ટેકરી જોઈ હતી. તેઓ શહેરમાં ગયા અને મિત્રો પાસેથી થોડા પૈસા ઉછીના લીધા. તેમણે જરૂરી ઓજારો ખરીધા: ભારે હથોડા, ત્રિકમ, પાવડા અને હાથલારીઓ. પછી તેઓ પરિવારો પાસે પાછા આવ્યા. તેમણે માતાપિતાને પૂછ્યું કે શું તેઓ હથોડો ચલાવી શકે છે. તેમણે હા પાડી.

બીજા દિવસે સિત્તેર લોકો તેમની પાછળ તે પથ્થરવાળી ટેકરી પર ચડ્યા. તેમણે પહેલાં ક્યારેય પથ્થર તોડ્યા નહોતા. તેઓ માત્ર કચરામાં જીવવાનું જાણતા હતા. પેડ્રોએ તેમને ખડકની કુદરતી તિરાડો ઓળખતાં શીખવ્યું.

પથ્થરનું શહેર ઊભું થાય છે

ખુલ્લી ખાણમાં કામ ખૂબ જ મુશ્કેલ હતું. તડકો ખૂબ તેજ હતો અને ગ્રેનાઇટનો પથ્થર ઘણો કઠણ હતો. પુરુષો અને સ્ત્રીઓ સવારથી સાંજ સુધી ખડક પર ભારે હથોડા ચલાવતા રહ્યા. તેમણે મોટા પથ્થરો તોડીને પાયાના પથ્થરો, ફરસબંધીની લાદી અને કાંકરી બનાવી. બીજા મજૂરોએ જમીનમાંથી લાલ માટી ખોદી અને લાકડાની આગમાં મજબૂત ઈંટો પકવી.

પેડ્રો કોઈ ઝાડની છાયામાં ઊભા રહીને હુકમ ચલાવતા નહોતા. તેમણે પોતે ભારે હથોડો ઉપાડ્યો અને બધાની સાથે પથ્થરો તોડ્યા. તેમના હાથમાં પણ ફોલ્લા પડ્યા અને લોહી નીકળ્યું. સાંજે તેઓ યુવાન મજૂરોને સિમેન્ટ-રેતીનો ગારો બનાવતાં શીખવતા. તેમણે તેમને ઈંટોની સીધી હારમાળા ગોઠવતાં શીખવ્યું.

દરેક પરિવારે ઘર બનાવવામાં મદદ કરી. ધીમે ધીમે ટેકરી પર પહેલાં નાનાં પથ્થરનાં ઘરો ઊભાં થવા લાગ્યાં. આ ઘરોમાં પાકા નળિયાંવાળાં છાપરાં, સાફ લાકડાના ભોંયતળિયા અને સુંદર દીવાલો હતી. પોતાના જીવનમાં પહેલીવાર બાળકો પાસે સૂવા માટે સૂકી પથારી હતી. તેમની પાસે ચાવીવાળો મજબૂત દરવાજો હતો.

તેમણે પોતાના નવા ગામને એક નામ આપ્યું: અકામાસોઆ. માલાગાસી ભાષામાં તેનો અર્થ થાય છે “સાચા મિત્રો”.

> “અકામાસોઆને પૈસાએ નથી બનાવ્યું. તેને પ્રેમ, શ્રદ્ધા, પરિશ્રમ અને દરરોજ એકબીજાની મદદથી ઊભું કરવામાં આવ્યું છે.”
>
> પેડ્રો ઓપેકા, અમેરિકા મેગેઝિન સાથેની વાતચીતમાં

કચરાના ઢગલા પર આ વાત ઝડપથી ફેલાઈ ગઈ. બીજા પરિવારોએ પણ કચરાના થેલા બાજુ પર મૂકી દીધા અને હથોડા ઉપાડી લીધા. તેમણે રસ્તા સાફ કર્યા, પાણીના કૂવા ખોધા અને વૃક્ષો વાવ્યાં. મોતના મુખ જેવી જગ્યા હવે જીવનની જગ્યામાં બદલાવા લાગી હતી.

નવા જીવનના નિયમો

પેડ્રોએ ગામમાં રહેવા માટે ત્રણ સ્પષ્ટ નિયમો બનાવ્યા. પહેલો નિયમ હતો શાળા. દરેક બાળકે દરરોજ શાળાએ જવું ફરજિયાત હતું. કોઈપણ બાળકને ભીખ માંગવાની કે કચરો વીણવાની પરવાનગી નહોતી. જો માતાપિતા બાળકને શાળાએ ન મોકલે, તો તે પરિવાર ગામમાં રહી શકતો નહોતો.

બીજો નિયમ હતો કામ. દરેક પુખ્ત વ્યક્તિએ કામ કરવું પડતું હતું. કેટલાક લોકો પથ્થરની ખાણમાં કામ કરતા હતા. બીજા લોકો સુથાર બન્યા, રસ્તા પાકા કર્યા, કાપડ વણ્યું કે બગીચા બનાવ્યા. દરેકને પોતાની મહેનતનું યોગ્ય મહેનતાણું મળતું હતું.

ત્રીજો નિયમ હતો શાંતિ. કોઈપણ પ્રકારના દારૂ, નશીલા પદાર્થો કે હિંસા પર સંપૂર્ણ પ્રતિબંધ હતો. જે પડોશીઓ ક્યારેક સડેલા ટુકડા માટે લડતા હતા, તેઓ હવે મિત્રોની જેમ રહેતાં શીખી ગયા. તેમણે પોતાના વિસ્તારોને સુરક્ષિત રાખવા માટે આગેવાનો પસંદ કર્યા.

1989	18	14,000+
કામ શરૂ થયું તે વર્ષ	પથ્થરમાંથી બનેલા ગામ	આજે શાળાએ જતા બાળકો

ત્રીસ વર્ષોમાં પથ્થરોની તે પહેલી વસાહત અઢાર ગામોમાં ફેલાઈ ગઈ. પરિવારોએ સાડત્રીસ શાળાઓ, આરોગ્ય કેન્દ્રો, દવાખાનાં અને રમતનાં મેદાનો બનાવ્યાં. તેમણે પુસ્તકાલયો અને સામુદાયિક હોલ પણ બનાવ્યા.

આજે પચ્ચીસ હજારથી વધુ લોકો પથ્થરનાં આ સાફ અને રંગબેરંગી શહેરોમાં રહે છે. ચૌદ હજારથી વધુ બાળકો ગણવેશ પહેરીને દરરોજ સવારે શાળાએ જાય છે. કચરો વીણનારાઓનાં કેટલાય બાળકો હાઇસ્કૂલ અને કોલેજ પાસ કરી ચૂક્યાં છે. તેઓ ડોક્ટર, નર્સ, એકાઉન્ટન્ટ અને શિક્ષકો બન્યા છે.

સમગ્ર મડાગાસ્કરમાં પાંચ લાખથી વધુ લોકોને સામુદાયિક કેન્દ્રોમાંથી તબીબી સારવાર, ખોરાક કે આશ્રય મળ્યો છે. આ પ્રોજેક્ટ પોતાની હોસ્પિટલ પણ ચલાવે છે.

સપ્ટેમ્બર 2019 માં પોપ ફ્રાન્સિસે અકામાસોઆની મુલાકાત લીધી. તેઓ પથ્થરની ખાણમાં હજારો ગાતા મજૂરો સમક્ષ ઊભા રહ્યા. તેમણે કહ્યું કે તેમનું શહેર સાબિત કરે છે કે ગરીબી કોઈ કાયમી નસીબ નથી. તેમણે સાબિત કર્યું કે માણસ પોતાની જાતને કચરામાંથી બહાર લાવી શકે છે.

પેડ્રો હવે સફેદ દાઢીવાળા વૃદ્ધ બની ગયા છે. તેઓ આજે પણ સાદા ઓરડામાં રહે છે અને કામના ધૂળવાળા બૂટ પહેરે છે. ધુમાડા કાઢતા કચરાના ઢગલાની બરાબર બાજુમાં આજે પથ્થરનું એક શહેર ઊભું છે. તે એ જ હાથોથી બન્યું છે જે ક્યારેક કચરામાં ખોતરતા હતા.

ક્યારે શું થયું

- **1970** પેડ્રો એક યુવાન મિશનરી તરીકે મડાગાસ્કર પહોંચ્યા.
- **1989** તેમણે કચરાના ઢગલાની મુલાકાત લીધી અને સ્થાનિક પરિવારો સાથે અકામાસોઆની શરૂઆત કરી.
- **1990** પરિવારોએ ગ્રેનાઈટની ખાણ શરૂ કરી અને પોતાના પહેલા પાકાં મકાનો બનાવ્યાં.
- **2004** કેટલાય ગામોમાં બનેલી નવી શાળાઓમાં હજારો બાળકો ભણવા લાગ્યા.
- **2019** પોપ ફ્રાન્સિસે પથ્થરની ખાણની મુલાકાત લીધી અને સમુદાય સાથે ઉત્સવ મનાવ્યો.
- **2021** પેડ્રો અને અકામાસોઆને નોબેલ શાંતિ પુરસ્કાર માટે નામાંકિત કરવામાં આવ્યા.

પ્રકરણ બીજું

આ વાર્તા ખાસ કેમ છે

મોટાભાગના રાહત કાર્યોમાં મફત અનાજ અને કપડાં વહેંચવામાં આવે છે. આ સમુદાયે લોકોને ભારે હથોડા આપ્યા અને પથ્થર તોડવાનું શીખવ્યું. આ પરિવારોને કોઈ શહેર ભેટમાં નહોતું મળ્યું. તેમણે દરેક દીવાલ જાતે ચણી અને દરેક રસ્તો પોતાના હાથે બનાવ્યો.

અમારો મત

દાન કોઈ વ્યક્તિને એક દિવસ માટે જમાડી શકે છે, પરંતુ પ્રમાણિક પરિશ્રમ તેનું ગૌરવ પાછું લાવે છે. પેડ્રોએ બતાવ્યું કે સાચો બદલાવ ત્યારે આવે છે જ્યારે તમે લોકોની ઉપર નહીં, પણ તેમની સાથે રહીને કામ કરો છો.

પ્રકરણ ત્રીજું

આપણે શું શીખી શકીએ

1 લોકો સાથે મળીને કામ કરો

પેડ્રો દૂર ઊભા રહીને સલાહ આપતા નહોતા. તેમણે પોતે ભારે હથોડો ઉપાડ્યો અને પરિવારો સાથે મળીને ગ્રેનાઈટના પથ્થરો તોડ્યા.

આ અજમાવો: આ અઠવાડિયે કોઈના મુશ્કેલ કામમાં માત્ર સલાહ ન આપો, તેમની સાથે ઊભા રહીને કામ કરો.

2 પરિશ્રમથી ગૌરવ જગાડો

તેઓ મફત દાન આપવાથી દૂર રહ્યા કારણ કે વગર મહેનતની મદદ માણસને લાચાર બનાવી દે છે.

આ અજમાવો: જેની તમે મદદ કરો તેને પણ કોઈ સક્રિય ભૂમિકા આપો, જેથી તેને પોતાની મહેનત પર ગર્વ થાય.

3 નકામી વસ્તુને શક્તિ બનાવો

તેમણે પથ્થરવાળી ઉજ્જડ ટેકરી જોઈ અને તેમાંથી મજબૂત ઘરો માટે પથ્થરો તૈયાર કર્યા.

આ અજમાવો: તમારા જીવનમાં કે કામમાં કોઈ વણવપરાયેલી વસ્તુ જુઓ અને આ અઠવાડિયે તેનો યોગ્ય ઉપયોગ શરૂ કરો.

4 વિકાસની ટેવોને જાળવી રાખો

તેમણે કોઈપણ બાંધછોડ વગર દરેક બાળક માટે દરરોજ શાળાએ જવું ફરજિયાત બનાવ્યું.

આ અજમાવો: તમારા શિક્ષણ કે સ્વાસ્થ્ય માટે એક નિયમ નક્કી કરો અને આ અઠવાડિયે દરરોજ તેનું પાલન કરો.

સાથે લઈ જવા જેવો એક વિચાર

ગરીબી કોઈ નસીબ નથી. તે એક એવી દીવાલ છે જેને માણસના હાથ તોડી શકે છે.

સ્રોત (અંગ્રેજીમાં)

Vatican News
The Akamasoa Association in Madagascar: a city of friendship and hope

America Magazine
The anti-poverty project Pope Francis will visit in Madagascar

Republic of Slovenia
Prime Minister Janez Janša nominates Pedro Opeka for the Nobel Peace Prize

હકીકત-ચકાસણી નોંધ: સમય સાથે વસ્તીના આંકડા વધતા રહ્યા છે. મોટાભાગના અહેવાલોમાં અહીં રહેતા લોકોની સંખ્યા 25,000 થી 30,000 વચ્ચે દર્શાવવામાં આવી છે, અને 500,000 થી વધુ લોકોને કામચલાઉ મદદ મળી છે. “અમારો મત” વાળી લીટીઓ અમારું પોતાનું અર્થઘટન છે. બાકીનું બધું ઉપરના સ્રોતોમાંથી છે.